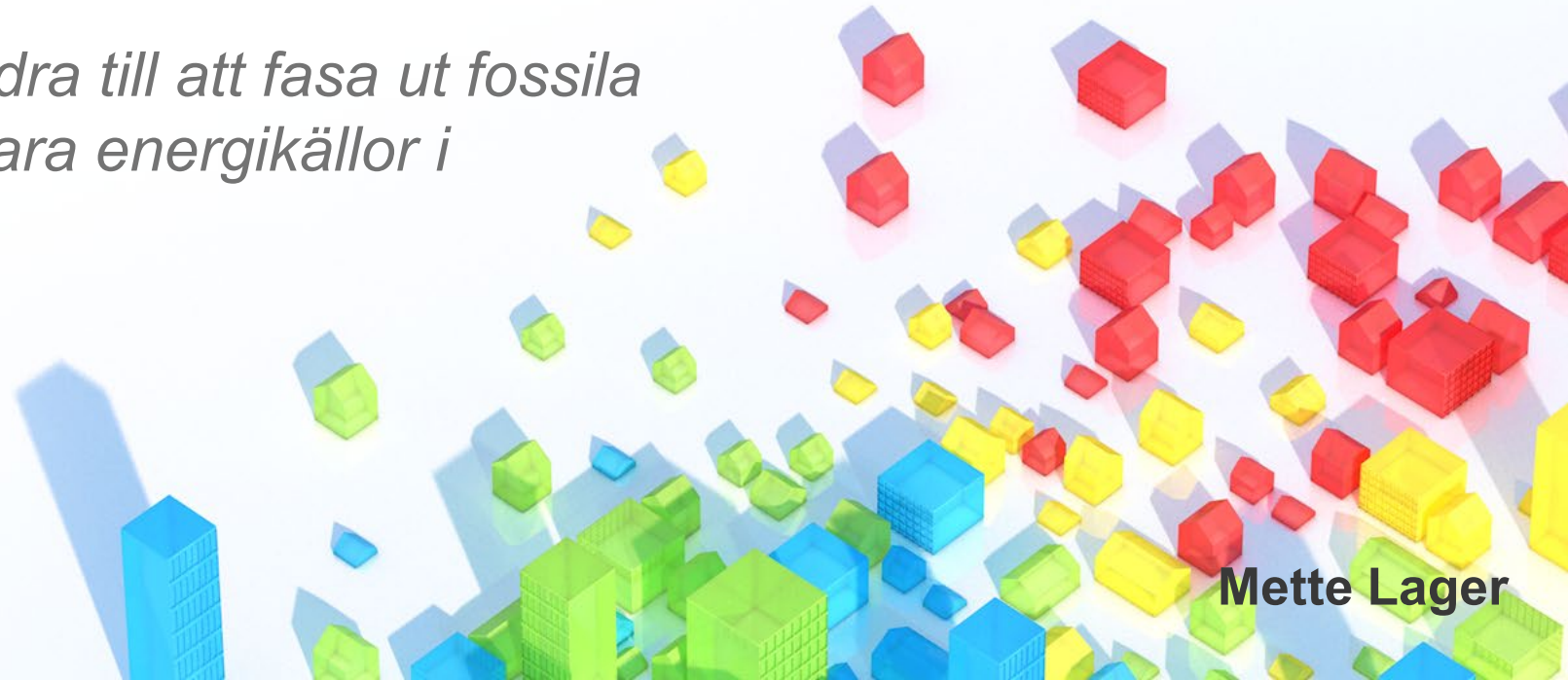

ENERGIGEMENSKAPER

Kan Energigemenskaper bidra till att fasa ut fossila bränslen och fasa in förnybara energikällor i energisektorn?

2023-11-29

Mette Lager

BAKGRUND

- Energigemenskaper har av EU definierats som ett verktyg som syftar till att fasa ut fossila bränslen
- Uppbyggnad av kapacitet
- Kompetenshöjning och ökad handlingsvilja
- Informationsplattform och beskrivning av färdiga koncept/paketlösningar kan vara katalyserande
- Förtydliga och anpassa regelverket för att undanröja legala hinder

ENERGIGEMENSKAPER FÖR FASTIGHETSÄGARE -VÄGLEDNING OCH STÖD

Projektteam

Charlotta Winkler
WSP, BeBo

Hanna Olsson
WSP, BeBo

Mette Lager
CIT Renergy, Belok

Roger Nordman
CIT Renergy, Belok

VAD ÄR EN ENERGIGEMENSKAP?

Saknas tydlig definition i svensk lagstiftning

Förenkling

”En energigemenskap är en sammanslutning av fastigheter som kollektivt producerar, konsumerar, lagrar och säljer energi inom gemenskapen.”

Europeiska kommissionen

”Flera aktörer går samman och bildar en större aktör, Energigemenskapen. Energigemenskapen kan vara i vilken juridisk form som helst men deltagandet ska vara öppet och frivilligt.

Energigemenskapen samordnar sin energianvändning och delar på gemenskapens lokala energiresurser. Gemenskapen kan producera, dela, återvinna eller lagra energi.

Energigemenskapens primära syfte är att ge miljömässiga, ekonomiska eller sociala fördelar för sina medlemmar eller för de lokala områden där den är verksam. Energigemenskapen ska inte vara vinstdrivande.”

https://rural-energy-community-hub.ec.europa.eu/energy-communities/what-energy-community_en

PROJEKTETS SYFTE OCH MÅL

Syftet

- Systematiskt sammanställa information
- Bidra med kompletterande kunskap och underlag
- Driva utvecklingen av Energigemenskaper

Mål

- **kartlägga** Energigemenskaper
- ta fram en **vägledning**

GENOMFÖRANDE

- **Kartläggning utifrån olika kategorier**
 - Syfte
 - Tekniska lösning
 - Aktörer
 - Ägandeskap
 - Affärsmodell
 - Avgränsningar och definition
 - Praktiska utmaningar
 - Policyrelaterade utmaningar
- **Workshop**
 - 1) *Vilka möjligheter ser du med energigemenskaper?*
 - 2) *Vilka är de största utmaningarna?*
 - 3) *Vad vill du ska ingå i den vägledningen som vi ska ta fram?*
- **Framtagning av vägledning som verifieras av en referensgrupp**

EXEMPEL PÅ ENERGIGEMENSKAPER

Tamarinden, Örebro

Syfte	Teknisk lösning	Involverade aktörer	Ägandeskap	Affärsmodell	Avgränsningar och definition	Praktiska utmaningar	Policyrelaterade utmaningar
Producera, lagra och dela energi i lokalt energisystem. Detta för att bidra med mer lokalt producerad förnybar energi, kapa effektoppar och avlasta stamnätet, öka flexibilitet och minska mängden använd energi	Delning av värme mellan fastigheter i lågtempererat fjärrvärmenät. Delning av el mellan fastigheter i lokalt likspänningsnät. Solcellsanläggningar och batterilager för styrning och flexibilitet	Kommunen och fastighetsägare inom området	De två distributionsnäten ägs av en gemenskapsanläggning. Gemenskapsanläggning samägs av de tio fastigheterna som ingår i Tamarinden.	Gemenskapsanläggningen förvaltas av en samfällighetsförening där alla fastigheter i Tamarinden ska ingå. Samverkan är tänkt att fortsätta även om en fastighet byter ägare	Geografiskt avgränsat till området Tamarinden. Produktion, lagring, delning och lastbalansering av el och värme.	Beslut om lov att dela el mellan fastigheter via IKN inväntas från Ei.	Utformning av statligt investeringsbidrag har påverkat deras vision. Frågan om skatt på elen som delas internt inom området behöver utredas.

Hammarby sjöstad, Stockholm

Syfte	Teknisk lösning	Involverade aktörer	Ägandeskap	Affärsmodell	Avgränsningar och definition	Praktiska utmaningar	Policyrelaterade utmaningar
Syftet med nybildad Energigemenskap är att vara med och bidra till att stadsdelen Hammarby sjöstad blir klimatneutral till 2030. Målet är att alla fastigheter i Hammarby sjöstad ska vara med i Energigemenskapen	Solceller, batterier och laddstationer för elbilar. Virtuellt delning av el. Digital plattform med öppet gränssnitt. Energigemenskapen har ett abonnemang hos elnätsägaren. El produceras, lagras, delas och lastbalanseras inom energigemenskapen. Byggnaderna värms både med fjärrvärme och värmepumpar	Medborgarinitiativet Hammarby Sjöstad 2.0 som drivs av den ekonomiska föreningen ElectriCITY. Sjöstadsföreningen för bostadsrättsföreningar och bostadsföretag i Hammarby sjöstad. Elnätsägare Elhandelsbolag	Energikooperativet för energigemenskapen har precis bildats. Formen kooperativ valdes för att alla medlemmar ska vara med och besluta.	Affärsmodellen är inte satt än men kommer beslutas demokratiskt inom energikooperativet	Geografiskt avgränsat till Hammarby Sjöstad. Inom energigemenskapen sker produktion, lagring, delning och lastbalansering av el.	Att få till en beteendeförändring och få människor att vilja vara med och göra medvetna val. Det är inte alltid lätt att driva energifrågor men det lönar sig.	Det behövs en skattelättnad vid delning av el inom energigemenskaper för att det ska vara lönsamt. Det tar lång tid att ansöka om bindande IKN hos Ei.

RESULTAT FRÅN KARTLÄGGNINGEN - SVERIGE

- 15 olika Energigemenskaper inom el och värme/kyla
- Ansökan om bindande besked om IKN hos EI tar väldigt lång tid – går till nätbolag direkt
- Trots direktiv från EU saknas svensk lagstiftning som främjar energigemenskaper
 - Det finns ingen tydlig modell att följa i Sverige jämfört med andra EU länder som har lagstiftning som verkar främjande.
 - Grön teknikavdraget kan inte användas av EG
 - Hade behövts fler ekonomiska incitament
- Virtuella delning saknar beskrivning i svensk lagstiftning
 - Förutsätter samarbete med nätbolag som saknar ekonomiska incitament
 - Behövs skattelättnad vid försäljning av el inom energigemenskapen
- Större perspektiv och självförsörjning är vanliga drivkrafter
 - Vanligt att man drivs av solidaritet och fri delning där affärsmodellen bygger på att dela överskott "gratis" inom gemenskapen
 - Då politiska incitament saknas behöver energigemenskaper ofta drivas av eldsjäl med ett större perspektiv

RESULTAT KARTLÄGGNING-EU

- Tio olika energigemenskaper i åtta olika länder
- Förnybar el och fjärrvärme
- Kooperativ lösning
 - Medborgarkooperativ av privatpersoner
 - Partnerskap mellan ett medborgarkooperativ och lokala företag, kommuner, städer, lokal bank eller olika organisationer
 - Vinstdrivande kooperativ med privatpersoner, lokala företag eller kommuner i en viss region
- Olika drivkrafter men tydligt att det är något de gör tillsammans under demokratiska former
 - Självförsörjande
 - Lokal förnybar energi
 - Fjärrvärme istället för naturgas
 - Klimatmålen till 2030
 - Motverka energifattigdom
 - Hållbar och lokal gemenskap
 - Energimodell för både samhälle och miljö

SLUTSATSER SÅ HÄR LÅNGT I PROJEKTET

- Generellt så finns tekniken
- Viktigt med öppna standarder / öppna protokoll för datakommunikation

- Intresset för energigemenskaper är stort
- Frågeställningar som kräver tolkning och prejudikat
- Viss positionering

- Håll fokus på systemfördelar och inte bara fördelar för enskilda aktörer
- Kunna visa på nyttan för alla aktörer
- Affärsmodeller och fungerande upplägg för samverkan med energibolag

- Kommunikerande av energigemenskapers syfte och värde efterfrågas
- Tydlig lagstiftning efterfrågas

FRÅGOR!

